

НОВИ САД - На данашњи дан 1946. године стрељан је Драгољуб Дража Михаиловић, командант Југословенске војске у Отаџбини (четнички покрет). У Други светски рат ушао је као пуковник а избегличка влада му је доделила чин генерала, као и место министра војног. Учествовао је у ослободилачким ратовима 1912-1918. У међуратном периоду извесно време био је војни аташе у Прагу и Софији. Након капитулације 1941. одлучио се на отпор окупатору, што је започео половином маја 1941. Одмазде које је спроводио окупатор временом су га приморале на тактизирање, што ће имати за последицу да су се Британци и Американци одлучили да подрже ефикаснији Партизански покрет (Народноослободилачка војска) који је предводио Јосип Броз Тито. Улазак Совјетских јединица у Србију у јесен 1944. означио је и коначно слом Михаиловићевог покрета. Осуђен је с образложењем да је сарађивао са окупатором као и због злочина његових потчињених.

Данас је петак, 17. јул, 198. дан 2026. До краја године има 167 дана.

1453 - У бици код Кастијона Французи су потукли Енглеze. Победа Француза означила је окончање Стогодишњег рата.

1762 - Убијен је руски цар Петар III Фјодорович Романов. Владао је само неколико месеци, од 5. јануара до 9. јула 1762. када је збачен. Отрован је по налогу супруге, касније царице Катарине Велике. Дворском преврату је претходило незадовољство лабилним Петром III, које је кулминирало срамним окончањем седмогодишњег рата с Пруском, кад је пруски утицај постао пресудан у руској политици. Завереници су придобили царску гарду, Сенат и Свети синод Руске православне цркве, присилили цара на абдикацију, потом га ухапсили и убили.

1790 - Умро је шкотски економиста Адам Смит, најпознатији представник енглеске класичне политичке економије уз Дејвида Рикарда, чија се теорија о подели рада у економској литератури сматра класичном. Детаљно је приказао историју настанка новца, анализирао вредност и расподелу најамнине, профита и ренте, акумулацију капитала и разлику између производног и непроизводног рада.

1804 - Из београдске тврђаве су низ Дунав побегле старешине турских Јаничара, дахије Аганлија, Кучук Алија, Мула Јусуф и Мехмед Фочих, који су претходно током сече кнезова поубијали највиђеније и најугледније српске прваке, што је био непосредан повод Првог српског устанка. Намера им је била да се дочепају Видина у данашњој Бугарској, али их је похватао Миленко Стојковић, један од вођа Првог српског устанка.

1874 - Министарство просвете одобрило је Правилник (статут) Српског Лекарског друштва. Поред сталешких питања Друштво се бавило и стручним радом везаним за медицинске, здравствене и социјалне прилике у српском народу. Када је започело с радом Српско Лекарско друштво имало је девет редовних, једног почасног и 34 дописна члана из унутрашњости, као и 24 члана из других земаља. Оснивачи су били: Аћим Медовић, Јован Машин, Ђорђе Клиновски, Јован Валента, Панајот Папакостопулос, Јосиф Хољеџ, Бернард Брил, Сава Петровић, Јулијус Ленк, Марко Полак, Владан Ђорђевић, Петар Остојић и зубни лекар Илија Ранимир. Убрзо су им се придружили и Јосиф Панчић и Младен Јанковић.

1876 - Рођен је совјетски политичар и дипломата Максим Максимович Литвинов, шеф совјетске дипломатије од 1930. до 1939. После хапшења 1901. у затвору се придружио присталицама потоњег вође Октобарске револуције Лењина, а 1902. је побегао с робије и емигрирао у Швајцарску, где је 1903. и формално приступио бољшевицима, иступивши из "Иностране лиге руске револуционарне социјалдемократије". Од 1918. био је први представник совјетске владе у Великој Британији, а од 1921. заменик министра иностраних послова. Од 1941. до 1943. био је амбасадор у САД.

1899 - Рођен је Џејмс Кегни, амерички филмски глумац несвакидашње енергије и експресивности, који је у жанру криминалистичког филма био персонификација фолклорног хероја епохе прохибиције и велике економске кризе. Филмови: "Државни непријатељ", "Грешников одмор", "Пролаз за пакао", "Хук гомиле", "Победник узима све", "Анђели гарава лица", "Сан летње ноћи", "Оклахома Кид", "Јенки Дудл Данди" (Оскар), "Крв на сунцу", "Бело усијање", "Цена славе", "Човек са хиљаду лица", "Један, два, три", "Регтајм".

1912 - Умро је француски математичар и физичар, Жил Анри Поенкаре, који је пре Алберта Ајнштајна засновао специјалну теорију релативности. Објавио је више од 500 математичких радова, изучавао је механику, хидродинамику, астрономију, геодезију, физику. Створио је теорију аутоморфних функција, један је од оснивача топологије, развио је електромагнетску теорију светлости, дао критичку анализу космогонијских хипотеза. У филозофији се бавио теоријом науке, теоријом сазнања и општом методологијом. Објавио је 32 књиге. Дела: "Наука и хипотеза", "Вредност науке", "Наука и метода", "Нове методе небеске механике I-III".

1917 - На таласу антинемачких осећања током Првог светског рата, британска краљевска кућа променила је презиме Сакс-Кобург-Гота у Виндзор. Оно је требало да потисне у други план немачко порекло владарске породице, а Виндзор је узето по називу краљевске палате у близини Лондона.

1918 - Убијен је руски цар Николај II Романов, последњи монарх Русије, од 1894. до абдикације 1917. Династија Романов владала је Русијом од 1613. и од те земље створила је светску силу првог реда. Са супругом, петоро деце и послугом убијен је у Јекатеринбургу, у совјетско време Свердловск, после чега су сви искасапљени и бачени у необележену гробницу. Канонизован је од стране Руске заграничне цркве, а доцније и од московске патријаршије.

1928 - Умро је српски геолог Светолик Радовановић, члан Српске краљевске академије, професор Универзитета у Београду, министар. Реформисао је српско рударско и шумарско законодавство, а 1892. с геологом Јованом Жујовићем основао је Српско геолошко друштво. Као министар је донео прва правила рударско-братинске касе за осигурање рудара, установио недељно-празничне школе за шегрте и издао први годишњак рударског одељења министарства привреде. Дела: "Увод у геологију источне Србије", "О трусу", "Подземне воде", "Лијас код Рготине", "Лијас код Добре", "Црнајка с

нарочитим обзиром на њен Догер", "Доњолијаска фауна са Вршке Чуке", "Келовеј код Вршке Чуке", "Белемнитес феррагиненсис нов. спец. из клауских слојева источне Србије", "О великом шаријажу у источној Србији".

1936 - Побуном трупа генерала Франциска Франка, у Мелиљи у Шпанском Мароку, против владе "Народног фронта" Мануела Асање, победника на изборима у фебруару 1936, почео је грађански рат у Шпанији у којем је погинуло око милион људи. Била је то реакција традиционалних структура Шпаније, деснице, аристократије и цркве на прокомунистичке и изразито антицрквене потезе Асањине владе. Уз помоћ нацистичке Немачке и фашистичке Италије монархисти су временом потукли присталице владе "Народног фронта". У помоћ Републици су прискочили и добровољци (комунисти и анархисти великом већином) из целог света и формиране су интернационалне бригаде у којима је било и грађана тадашње Краљевине Југославије (око 1.500 лица). Франко је победио у пролеће 1939. Режим који је он устројио, изразито реакционаран, трајао је све до 1975. али је краљ Хуан Карлос кога је он припремао за преузимање власти и васпитавао, убрзо увео демократски поредак.

1945 - Конференција великих сила победница у Другом светском рату о послератној будућности Европе почела је у бившој резиденцији пруских краљева и немачких царева у Потсдаму, поред Берлина. На скупу окончаном 2. августа 1945, совјетски лидер Стаљин, председник САД Френклин Рузвелт и премијер Велике Британије Винстон Черчил, којег је 28. јула заменио нови шеф британске владе Клемент Атли, одлучили су да Немачка буде потпуно демилитаризована. Забрањена је Национал-социјалистичка партија и прописано је да Немачка плати ратну одштету. Договорене су и територијалне промене у Источној Европи, укључујући исељавање такозваних судетских Немаца из Чехословачке, али и Немаца из других делова Источне Европе, попут Пољске. Упркос закљичању у трајни мир, убрзо су дубока размимоилажења Истока и Запада изазвала хладни рат.

1959 - Умрла је Били Холидеј, америчка певачица названа "краљицом џеза и блуза", до данас умногоме непревазиђена. Имала је карактеристичну боју гласа и интерпретацију. Поред огромног успеха често је била жртва система, делом због зависности. Друштвено ангажована, била је и велики заговорник права жена и борац против расизма.

1965 - Амерички бомбардери "Б-52", познати као "летеће тврђаве", из америчке пацифичке базе на острву Гуам, први пут су бомбардовали циљеве у Вијетнаму.

1968 - Ирачку војну владу генерала Абдула Рахмана Мухамеда Арефа оборио је генерал Ахмед Хасан ел Бакр, који је постао председник Ирака, председник владе и председавајући Савета револуционарне команде.

1973 - У Авганистану је бивши председник владе Сардар Мухамед Дауд Кан државним ударом збацио краља Мухамеда Захира Шаха и прогласио се за председника републике, чиме је после 40 година окончана Шахова владавина. Овај догађај означио је крај монархије у Авганистан.

1975 - У орбити око Земље спојили су се совјетски и амерички васионски бродови "Сојуз 19" и "Аполо 18", а команданти летелица Алексеј Леонов и Том Стафорд руковали су се и разменили честитке, при чему је Рус говорио енглески а Американац руски.

1987 - Француска је прекинула дипломатске односе са Ираном.

1988 - Иран је безусловно прихватио резолуцију Уједињених нација о прекиду ватре, чиме је окончан осмогодишњи Ирачко-иранско рат.

1994 - Бразил је на светском фудбалском првенству у САД освојио четврту шампионску титулу, што до тада никоме није успело.

1995 - Умро је аргентински аутомобилски ас Хуан Мануел Фанђо, петоструки светски шампион у "Формули-1". Био је првак света 1951, 1954, 1955, 1956. и 1957.

1996 - Убрзо после полетања из Њујорка ка Паризу, изнад Атлантског океана је експлодирао амерички путнички авион "Боинг 747", што није преживео нико од 230 особа у њему. Исламска терористичка организација "Покрет за исламске промене", која је претходно истог месеца подметнула експлозију у којој је у Саудијској Арабији погинуло 19 америчких војника, посредно је преузела одговорност, али вишемесечна истрага није поуздано утврдила узрок експлозије.

1998 - Џиновски таласи, цунами, изазвани снажним земљотресом у пацифичком подморју збрисали су са лица земље шест села на северозападној обали Папуе Нове Гвинеје, усмртивши више од 3.000 лица.

1998 - На конференцији у Риму усвојен је Римски статут, чиме је омогућено оснивање Међународног кривичног суда. Идеја конференције у Риму на којој је усвојен статут суда била је да свака земља донесе законе на основу којих би било могуће судити и политичарима и високим официрима уколико почине злочине. Међународни кривични суд у Хагу устројен је четири године доцније.

2000 - Башар ел Асад формално је проглашен председником Сирије, наследивши преминулог оца Хафеза који је том блискоисточном земљом владао три деценије.

2003 - У Киншаси, главном граду Демократске Републике Конго (бивши Заир) свечано су положила заклетву четири потпредседника прелазне владе, укључујући двојицу вођа дотадашњих устаничких покрета, чиме је окончан петогодишњи грађански рат у ком је страдало чак три милиона људи.

2005 - Влада у Џакарти и сепаратистички побуњеници из провинције Аће на најзападнијем индонежанском острву Суматри, постигли су споразум о успостављању мира после скоро три деценије сукоба у којима је погинуло око 15.000 људи.

2005 - Умро је бивши премијер Велике Британије сер Едвард Хит, за чијег је мандата од 1970. до 1974, Британија је ушла у Европску економску заједницу, данашњу Европску унију.

2006 - У Индонезији је у цунамију 525 особа изгубило живот а 160 се воде као нестали, док је око 54.000 остало без крова над главом. Земљотрес јачине 7,7 степена Рихтерове скале погодио је индонежанско острво Јава, као и престоницу Џакарта, али је покренуо и цунами који је погодио јужне плаже западне Јаве. Епицентар првог земљотреса био је у Индијском океану, јужно од Пангандарана, града на западном делу Јаве, око 150 километара јужно од Џакарте.

2008 - Тужилаштво за ратне злочине Србије поднело је захтев за спровођење истраге против Фатмира Љимаја и још 27 припадника терористичке тзв. Ослободилачке војске Косова. Осумњичени се терете да су од јуна до октобра 1998. на подручју општина Липљан, Штимље и Глоговац на Косову и Метохији, делујући у саставу тада формиране 121. бригаде тзв. ОВК, противправно затворили 35 цивила, од којих су 22 лишили живота. Хашки трибунал је крајем 2005. године ослободио Фатмира Љимаја кривице због злочина.

2009 - Умро је Лешек Колаковски, пољски филозоф. Светски углед стекао је радовима из области историје филозофије, доктрине либерализма и историје религијских идеја. Студије филозофије је завршио на Универзитету у Лођу а са катедре за филозофију Варшавског универзитета избачен је после протеста студената 1968. Од 1970. предавао је на Оксфордском универзитету, а потом и на престижним универзитетима у САД. Његова најпознатија дела су: "Главни правци марксизма", "Разговори са ђаволом" и "Култура и фетиши". Његов есеј "Тезе о нади и безнађу" био је својеврсни манифест пољских антикомуниста.

2014 - Малезијски авион, који се кретао од Амстердама као Куала Лумпуру, срушио се изнад Доњецке области на истоку Украјине, недалеко од границе с Русијом, при чему је погинуло 298 особа. Убрзо су уследиле претпоставке да је летелица оборена пројектилом земља-ваздух, а холандско тужилаштво покренуло је процес против четири особе, тројице Руса и једног Украјинца, на основу наводне командне одговорности.

2019 - Преминуо је Никола Хајдин, професор и декан Грађевинског факултета у Београду, члан и председник САНУ. Предавао је као гостујући професор на Савезној високој школи (ЕТН) у Цириху. Био је члан пет иностраних академија, Словеначке академије знаности и уметности, Националне академије Атине, Европске академије наука, уметности и литературе, Париз, Европске академије наука, Салцбург, Европске академије наука, Лијеж. Дао је изузетан допринос у примени нумеричких метода у Теорији еластичности и Теорији конструкција, као и из области Теорије танкозидних носача. Последњих година посебно се бавио нелинеарним динамичким проблемима механике. Аутор је преко 230 стручних радова, од чега је приближно половина објављена у иностраним часописима. Главна дела: железнички мост преко Саве у Београду (са Љ. Јевтовићем, 1979), друмски мост преко Дунава у Новом Саду (1981), лучна брана "Глажње" у Македонији (1967), мост преко Висле у Пољској.

2023 - Нападнут је Кримски мост који повезује Керч односно Краснодарски крај Русије са полуострвом Крим, дужине 18 километара, пуштен у рад маја 2018. Две особе су

погинуле, једно дете је повређено. Мост је озбиљно оштећен, саобраћај обустављен. Руски Национални антитерористички комитет саопштио је да су Кримски мост у 3.05 сати напала два украјинска поморска дрона.

(Танјуг)